

Rdeči seznam ogroženih mokric (*Isopoda terrestria*, Crustacea) v Sloveniji

The Red List of Endangered *Isopoda terrestria* (Crustacea) in Slovenia

Franc POTOČNIK

Ključne besede: rdeči seznam, mokrice, raki, *Isopoda terrestria*, Crustacea, Slovenija
Key words: Red List, *Isopoda terrestria*, Crustacea, Slovenia

IZVLEČEK

Favna mokric Slovenije obsega 72 vrst in 52 podvrst. Od tega je 10 vrst (14 %) in 15 podvrst (29 %) endemnih za favno nekdanje Jugoslavije. V rdeči seznam je uvrščenih 34 vrst (47 %) in 27 podvrst (52 %). Navedena so nahajališča ogoženih vrst.

ABSTRACT

The woodlouse (*Isopoda terrestria*) fauna of Slovenia comprises 72 species and 52 subspecies, of which 10 species (14 %) and 15 subspecies (29 %) are endemic in former Yugoslavia. The Red List includes 34 species (47 %) and 27 subspecies (52 %) and their localities are also presented.

1. UVOD

Favna mokric Slovenije obsega 72 vrst in 52 podvrst. Od tega je 10 vrst (14 %) in 15 podvrst (29 %) endemnih za favno nekdanje Jugoslavije.

V rdeči seznam je uvrščenih 34 vrst (47 %) in 27 podvrst (52 %) mokric.

V kategorijo E (Endangered = prizadeta vrsta) po merilih IUCN je uvrščenih 7 vrst (9 %) in 3 podvrste (6 %). Gre predvsem za halofilne taksone na slovenski obali Jadrana, katerim se naglo krči življenjski prostor. Edina halofilna vrsta, ki se ne oddaljuje od morja in ni ogrožena, je *Ligia italica*.

V kategorijo R (Rare = redka vrsta) je uvrščenih 9 vrst (13 %) in 11 podvrst (21 %). Vsi ti taksoni so znani le z ene do največ treh lokalitet. Večinoma gre za endemne taksone. To kategorijo tu praktično lahko enačimo s kategorijo V (Vulnerable = ranljiva vrsta).

V kategoriji I (Indeterminate = neopredeljiva vrsta) je ena sama vrsta: *Trichoniscus turgidus*, ki ima še negotov taksonomski položaj.

V kategoriji K (Insufficiently known = premalo znana vrsta) pa je kar 17 vrst (24 %) in 13 podvrst (25 %). Vendar je od tega verjetno kar 16 vrst in 11 podvrst bolj razširjenih in pogostih, kot nam to prikazujejo doslej zbrani podatki. Ti taksoni po vsej verjetnosti niso ogroženi.

Tylos latreillei Audouin, 1825

IUCN: E

Tylos l. europaeus Arcangeli, 1938

IUCN: E

Vrsta in podvrsta sta v Sloveniji znani z ene same lokalitete - z obale Strunjanskega zaliva, kjer živita le na ozko omejenem območju. Zaradi gradbenih posegov v zadnjih letih je uničeno že približno dve tretjini tega areala. Predvidevamo lahko, da bo vrsta v Sloveniji v najkrajšem času izumrla.

Ligia italica Fabricius, 1789

Vrsta ni ogrožena.

Ligidium germanicum Verhoeff, 1901

Vrsta ni ogrožena.

Ligidium hypnorum (Cuvier, 1792)

Vrsta ni ogrožena.

Ligidium h. hypnorum (Cuvier, 1792)

Podvrsta ni ogrožena.

Mesoniscus graniger (Fridvaldszky, 1865)

Vrsta ni ogrožena.

Androniscus roseus (C. L. Koch, 1838)

Vrsta ni ogrožena.

Androniscus r. buccarensis Verhoeff, 1930

IUCN: K

Endemna podvrsta.

Za to podvrsto v Sloveniji ni zbranih dovolj podatkov, čeprav je verjetno bolj pogosta in razširjena ter ni ogrožena.

Androniscus r. dolinensis Verhoeff, 1908

IUCN: R

Endemna podvrsta.

Podvrsta je znana le s svojega tipskega nahajališča: Planina pri Postojni.

Androniscus r. hamuligerus Verhoeff, 1928

IUCN: R

Endemna podvrsta.

Podvrsta je znana le s svojega tipskega nahajališča: "Dolina" = vrtača pri Kočevju.

Androniscus r. roseus (Koch C.L., 1838)

Podvrsta ni ogrožena.

Androniscus stygius (Nemec, 1897)

Vrsta ni ogrožena.

Androniscus s. cavernarum Verhoeff, 1908

IUCN: K

Endemna podvrsta.

Podvrsta je znana le z nekaj redkih lokalitet v jugozahodni Sloveniji.

Androniscus s. dentatus Strouhal, 1939

IUCN: R

Endemna podvrsta.

Podvrsta je znana le iz treh jam: Lubniška jama, Kevdrc in Marijino brezno na Lubniku pri Škofji Loki.

- Androniscus s. scabridus* Verhoeff, 1929 IUCN: R
Endemna podvrsta.
Podvrsta je znana le iz dveh jam v zaledju Trsta.
- Androniscus s. strasseri* Verhoeff, 1928 IUCN: K
Podvrsta z majhnim arealom.
Podvrsta je znana le iz nekaj jam v zaledju Trsta.
- Androniscus s. stygius* (Nemec, 1897) IUCN: R
Endemna podvrsta.
Podvrsta je znana le iz zaledja Trsta.
- Androniscus s. tschameri* Strouhal, 1935 Podvrsta ni ogrožena.
Podvrsta z majhnim arealom.
- Androniscus dentiger* Verhoeff, 1908 Vrsta ni ogrožena.
Androniscus d. croaticus Strouhal, 1939 IUCN: R
Endemna podvrsta.
Podvrsta je znana le iz Jame II v Repoluskovih pečinah pri Šentilju.
- Androniscus d. dentiger* Verhoeff, 1908 Podvrsta ni ogrožena.
- Androniscus subterraneus* Carl, 1906 Vrsta ni ogrožena.
Androniscus s. degener Brian, 1926 IUCN: R
Podvrsta z majhnim arealom.
Podvrsta je v Sloveniji znana le z ene same lokalitete v Julijskih Alpah.
- Androniscus s. nodosus* Strouhal, 1939 IUCN: R
Endemna podvrsta.
Podvrsta je znana le s svojega tipskega nahajališča: Častita jama.
- Alpioniscus strasseri* Verhoeff, 1927 Vrsta ni ogrožena.
Vrsta z majhnim arealom.
- Titanethes albus* (C. Koch) Schioedte, 1849 Vrsta ni ogrožena.
Vrsta z majhnim arealom.
- Titanethes dahli* Verhoeff, 1926 Vrsta ni ogrožena.
Vrsta z majhnim arealom.
- Hyloniscus adonis* Verhoeff, 1927 Vrsta ni ogrožena.
Hyloniscus a. adonis Verhoeff, 1927 Podvrsta ni ogrožena.
Hyloniscus a. carniolensis Verhoeff, 1927 Podvrsta ni ogrožena.
- Hyloniscus riparius* (Koch C.L., 1844) Vrsta ni ogrožena.
- Hyloniscus vividus* (Koch C.L., 1844) IUCN: K
Za to vrsto v Sloveniji ni zbranih dovolj podatkov, čeprav je verjetno bolj pogosta in razširjena ter ni ogrožena.
- Trichoniscus austriacus* Verhoeff, 1908 Vrsta ni ogrožena.

Trichoniscus carniolicus Strouhal, 1939

IUCN: R

Endemna vrsta.

Vrsta je znana le s svojega tipskega nahajališča na Dolenjskem: "Radna-Schlucht".

Trichoniscus illyricus Verhoeff, 1931

Vrsta ni ogrožena.

Trichoniscus i. carinthiacus Strouhal, 1958

Podvrsta ni ogrožena.

Trichoniscus i. illyricus Verhoeff, 1931

Podvrsta ni ogrožena.

Endemna podvrsta.

Trichoniscus stammeri Verhoeff, 1932

IUCN: R

Endemna vrsta.

Vrsta je znana le z dveh lokalitet v Sloveniji.

Trichoniscus turgidus Verhoeff, 1928

IUCN: I

Endemna vrsta?

Taksonomski položaj te vrste je še negotov, verjetno pa je le sinonim za vrsto *Trichoniscus matulicii* Verhoeff, 1901. Če gre za samostojno vrsto, je znana le s svojega tipskega nahajališča: ponor reke Ocizle, Ocizla.

Haplophthalmus abbreviatus Verhoeff, 1928

IUCN: K

Vrsta je zanesljivo znana le iz Kočevja, nepreverjeni pa so podatki o razširjenosti na Krasu.

Haplophthalmus danicus Budde-Lund, 1880

Vrsta ni ogrožena.

Haplophthalmus d. danicus Budde-Lund, 1880

Podvrsta ni ogrožena.

Haplophthalmus fiumaranus Verhoeff, 1908

IUCN: K

Endemna vrsta.

Za to vrsto je v Sloveniji doslej zbranih premalo podatkov, je pa verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.

Haplophthalmus f. dolinensis Verhoeff, 1908

IUCN: R

Endemna podvrsta.

Podvrsta je znana le s svojega tipskega nahajališča: "Dolina" = vrtača pri Kočevju.

Haplophthalmus f. fiumaranus Verhoeff, 1908

IUCN: K

Endemna podvrsta.

Velja kot za vrsto.

Haplophthalmus mengei (Zaddach, 1844)

IUCN: K

Zaradi napačnih determinacij je ta vrsta najčeseje napačno citirana v tem rodu. Za Slovenijo je doslej zbranih premalo zanesljivih podatkov, pa je verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.

Haplophthalmus rhinoceros Verhoeff, 1930

IUCN: R

Endemna vrsta.

Vrsta je v Sloveniji znana z ene same lokalitete: Podstene pri Kočevju.

- Calconiscellus gottscheensis* (Verhoeff, 1927) IUCN: K
Endemna vrsta.
Za to vrsto je zbranih premalo podatkov; znana je s treh lokalitet v Sloveniji, je pa verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.
- Calconiscellus karawankianus* (Verhoeff, 1908) IUCN: K
Vrsta z majhnim arealom.
Za to vrsto je v Sloveniji zbranih premalo podatkov, čeprav je verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.
- Moserius percoi* Strouhal, 1940 IUCN: R
Endemna vrsta in rod.
Doslej je znan en sam primerek (samica) te vrste (in rodu!) in je znana le s svojega tipskega nahajališča: Belinca jama v Podbreški Sopadi, Štorje pri Sežani.
- Buddelundiella cataractae* Verhoeff, 1930 IUCN: R
Vrsta z disjunktnim arealom, danes v ekspanziji. V Sloveniji je ta vrsta znana z ene same lokalitete: Trnovski gozd.
- Armadilloniscus litoralis* Budde-Lund, 1885 IUCN: E
Armadilloniscus l. litoralis Budde-Lund, 1885 IUCN: E
Vrsta (in podvrsta) je v Sloveniji močno prizadeta. Skoraj vsi biotopi na slovenski obali so že močno spremenjeni, ogroženi so skoraj vsi halofilni taksoni.
- Halophiloscia aristotelis* (Verhoeff, 1901) IUCN: E
Halophiloscia a. veneta Santucci, 1930 IUCN: E
Halofilna vrsta (in podvrsta), ki je zaradi antropogenega vpliva na obali močno prizadeta.
- Halophiloscia couchii* (Kinahan, 1858) IUCN: E
Halofilna vrsta, zaradi antropogenega vpliva na obali močno prizadeta.
- Halophiloscia hirsuta* Verhoeff, 1928 IUCN: E
Halofilna vrsta, zaradi antropogenega vpliva na obali močno prizadeta.
- Philoscia affinis* Verhoeff, 1908 IUCN: K
Philoscia a. affinis Verhoeff, 1908 IUCN: K
Za to vrsto (in podvrsto) je v Sloveniji zbranih premalo podatkov, je pa verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.
- Philoscia muscorum* (Scopoli, 1763) Vrsta ni ogrožena.
Philoscia m. muscorum (Scopoli, 1763) Podvrsta ni ogrožena.
- Chaetophiloscia cellaria* (Dollfus, 1884) IUCN: E
Halofilna vrsta, zaradi antropogenega vpliva na obali močno ogrožena.

<i>Chaetophiloscia elongata</i> (Dollfus, 1884)	Vrsta ni ogrožena.
<i>Chaetophiloscia e. elongata</i> (Dollfus, 1884)	Podvrsta ni ogrožena.
<i>Chaetophiloscia hastata</i> Verhoeff, 1929	Vrsta ni ogrožena.
<i>Chaetophiloscia splitensis</i> Verhoeff, 1930	IUCN: E
Endemna vrsta.	
Halofilna vrsta, zaradi antropogenega vpliva na obali močno ogrožena.	
<i>Lepidoniscus minutus</i> (C. L. Koch, 1838)	IUCN: K
Za to vrsto je v Sloveniji zbranih pre malo podatkov, čeprav je verjetno bolj pogosta in razširjena ter ni ogrožena.	
<i>Lepidoniscus m. carniolensis</i> Verhoeff, 1928	IUCN: R
Endemna podvrsta.	
Podvrsta je znana le s svojega tipskega nahajališča: "Dolina" = vrtača pri Kočevju.	
<i>Lepidoniscus m. pannonicus</i> (Verhoeff, 1908)	IUCN: K
Velja kot za vrsto.	
<i>Oniscus asellus</i> Linne, 1758	Vrsta ni ogrožena
<i>Oniscus a. murarius</i> Cuvier, 1792	Podvrsta ni ogrožena.
<i>Oroniscus calcivagus</i> Verhoeff, 1908	IUCN: R
Endemna vrsta.	
Vrsta je znana le z dveh lokalitet v Sloveniji.	
<i>Metoponorthus pruinosus</i> (Brandt, 1833)	Vrsta ni ogrožena.
<i>Metoponorthus p. anconanus</i> Verhoeff, 1928	Podvrsta ni ogrožena
<i>Metoponorthus p. meleagris</i> Budde-Lund, 1885	Podvrsta ni ogrožena.
<i>Porcellio dilatatus</i> Brandt, 1833	IUCN: K
<i>Porcellio d. dilatatus</i> Brandt, 1833	IUCN: K
Za to vrsto (in podvrsto) je v Sloveniji zbranih pre malo podatkov, je pa verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.	
<i>Porcellio laevis</i> (Latreille, 1804)	Vrsta ni ogrožena.
<i>Porcellio l. laevis</i> (Latreille, 1804)	Podvrsta ni ogrožena.
<i>Porcellio marginalis</i> Budde-Lund, 1885	IUCN: R
Endemna vrsta.	
V Sloveniji je vrsta znana le z ene lokalitete.	
<i>Porcellio scaber</i> Latreille, 1804	Vrsta ni ogrožena.
<i>Porcellio s. scaber</i> Latreille, 1804	Podvrsta ni ogrožena.
<i>Porcellio spinicornis</i> Say, 1818	Vrsta ni ogrožena.

- Protracheoniscus amoenus* (C. L. Koch, 1841) Vrsta ni ogrožena.
Protracheoniscus a. amoenus (C. L. Koch, 1841) Podvrsta ni ogrožena.
- Protracheoniscus hermagorensis* Verhoeff, 1927 IUCN: K
 Vrsta z majhnim arealom.
 Vrsta je sicer znana v Sloveniji z ene same lokalitete, je pa verjetno bolj pogosta in razširjena ter ni ogrožena.
- Protracheoniscus politus* (C.L. Koch, 1841) Vrsta ni ogrožena.
Protracheoniscus p. politus (C.L. Koch, 1841) Podvrsta ni ogrožena.
- Trachelipus arcuatus* (Budde-Lund, 1885) IUCN: K
Trachelipus a. arcuatus (Budde-Lund, 1885) IUCN: K
 Za to vrsto (in podvrsto) je v Sloveniji zbrano premalo podatkov, je pa verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.
- Trachelipus illyricus* (Verhoeff, 1901) Vrsta ni ogrožena.
Trachelipus i. illyricus (Verhoeff, 1901) Podvrsta ni ogrožena.
- Trachelipus nodulosus* (C. L. Koch, 1838) IUCN: K
Trachelipus n. nodulosus (C. L. Koch, 1838) IUCN: K
 Za to vrsto (in podvrsto) je v Sloveniji zbranih premalo podatkov, je pa verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.
- Trachelipus pseudoratzeburgi* (Verhoeff, 1907) Vrsta ni ogrožena.
Trachelipus p. apenninorum Verhoeff, 1931 IUCN: K
 Za to podvrsto je v Sloveniji zbranih premalo podatkov, je pa verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.
- Trachelipus p. pseudoratzeburgi* (Verhoeff, 1907) Podvrsta ni ogrožena.
- Trachelipus rathkei* (Brandt, 1833) Vrsta ni ogrožena.
- Trachelipus ratzeburgi* (Brandt, 1833) Vrsta ni ogrožena.
Trachelipus r. ratzeburgi (Brandt, 1833) Podvrsta ni ogrožena.
- Trachelipus razzautii* (Arcangeli, 1913) IUCN: K
Trachelipus r. razzautii (Arcangeli, 1913) IUCN: K
 Za to vrsto (in podvrsto) je v Sloveniji zbranih premalo podatkov, je pa verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.
- Porcellium conspersum* (C.L. Koch, 1841) IUCN: R
 Vrsta je v Sloveniji znana z ene same lokalitete, tu dosega skrajni južni rob svojega areala.
- Porcellium fiumanum* (Verhoeff, 1901) Vrsta ni ogrožena.
 Vrsta z majhnim arealom.
- Porcellium f. fiumanum* (Verhoeff, 1901) Podvrsta ni ogrožena.
 Endemna podvrsta.
- Porcellium f. salisburgense* (Verhoeff, 1928) Podvrsta ni ogrožena.
 Podvrsta z majhnim arealom.

- Platyarthrus hoffmannseggi* Brandt, 1833 Vrsta ni ogrožena.
- Cylisticus convexus* (de Geer, 1778) Vrsta ni ogrožena.
- Armadillidium albanicum* Verhoeff, 1901 IUCN: R
Ta vrsta je v Sloveniji znana z ene same lokalitete; verjetno dosega skrajno severno mejo svojega areala.
- Armadillidium carniolense* Verhoeff, 1901 Vrsta ni ogrožena.
Armadillidium c. schoebli Verhoeff, 1907 IUCN: R
Endemna podvrsta.
Podvrsta je znana le s svojega tipskega nahajališča: Postojna.
- Armadillidium dollfusi* Verhoeff, 1902 IUCN: K
Za to vrsto je v Sloveniji zbranih premalo podatkov, je pa verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.
- Armadillidium opacum* (C.L. Koch, 1835) IUCN: K
Armadillidium o. laminacurvum Verhoeff, 1907 IUCN: K
Za to vrsto (in podvrsto) je v Sloveniji zbranih premalo podatkov, je pa verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.
- Armadillidium pallasii* Brandt, 1833 IUCN: K
Armadillidium p. frontirostre Budde-Lund, 1885 IUCN: K
Za to vrsto (in podvrsto) je v Sloveniji zbranih premalo podatkov, je pa verjetno bolj pogosta in razširjena ter ni ogrožena.
- Armadillidium scaberrimum* Stein, 1859 IUCN: K
Vrsta je v Sloveniji sicer znana le z ene same lokalitete, je pa verjetno bolj razširjena in pogosta ter ni ogrožena.
- Armadillidium versicolor* Stein, 1859 Vrsta ni ogrožena.
Armadillidium v. quinqueseriatum Verhoeff 1901 Podvrsta ni ogrožena.
Armadillidium v. versicolor Stein, 1859 Podvrsta ni ogrožena.
- Armadillidium vulgare* Latreille, 1804 Vrsta ni ogrožena.
- Armadillo officinalis* Dumeril, 1816 Vrsta je ogrožena.

Avtorjev naslov/Author's address:

Mag. Franc POTOČNIK
Inštitut za biologijo Univerze v Ljubljani
Karlovška 19
SLO-61000 Ljubljana
Slovenija